

Zaburzenia integracji sensorycznej c.5

Dziecko z problemami z percepcją słuchową

Małgorzata Nikończuk

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 7 w Gdańsku

Zmysł słuchu

- ▶ Słyszenie to umiejętność odbierania dźwięków. Tę podstawową umiejętność posiadamy od urodzenia.
- ▶ Jednak sama umiejętność nie daje gwarancji rozumienia dźwięków.
- ▶ Umiejętność rozumienia dźwięków nabywamy, kiedy przetwarzamy wrażenia przedsionkowe. Gdy interakcje dziecka ze środowiskiem stają się coraz bardziej celowe uczy się ono interpretować to co słyszy i zyskuje bardziej złożone umiejętności przetwarzania wrażeń słuchowych.

Źródło: razemztoba.pl

Problemy ze słuchem i językiem

- ▶ Bliskość anatomiczna receptorów przedsionkowych i słuchowych oraz fakt, że są unerwiane przez ten sam VIII nerw czaszkowy sprawia, że również funkcjonalnie istnieje między nimi duża zależność. Układ słuchowy blisko współpracuje z układem przedsionkowym.
- ▶ Wiele dzieci, które ma problemy z mową i językiem wykazuje także oznaki nieskutecznego przetwarzania sensorycznego w przedsionku. Związki z układem dotykowym i proprioceptywnym są mniej oczywiste, ale równie istotne.
- ▶ Nauka mówienia wymaga złożonego planowania motorycznego, umiejętności zainicjowania ruchu z własnej woli. Następnie człowiek musi tak zaplanować sekwencję ruchów, by dźwięki stworzyły słowo, podjąć decyzję, które słowa po sobie następują. Aby artykulacja była dobra potrzebne są odpowiednie ruchy ust, języka i warg.

Problemy ze słuchem i językiem

- ▶ Jeśli mamy do czynienia ze szczególną trudnością w artykulacji problemem może być apraksja oralna.
- ▶ Terapia, która pomaga dziecku z dyspraksją w usprawnieniu integracji sensorycznej i planowania motorycznego zwykle ułatwia też rozwój mowy, przetwarzanie informacji słuchowych i planowanie mowy, ponieważ pomaga całemu mózgowi w lepszym funkcjonowaniu.
- ▶ Konkretną pomoc w szkoleniu mowy i języka dziecko może uzyskać jednak od logopedy.

Źródło: sluchcez.pl

Poziomy przetwarzania słuchowego

- ▶ Istnieje kilka poziomów przetwarzania słuchowego.
- ▶ Na poziomie pnia mózgowego jądra, które stanowią główne ośrodki przetwarzania informacji słuchowych, kojarzą je z informacjami przedsionkowymi, proprioceptywnymi, dotykowymi i bodźcami pochodzącymi z drgań.
- ▶ Ponadto jądra przedsionkowe również odbierają informacje słuchowe i koordynują je z informacjami wzrokowymi.
- ▶ Badania nad dziećmi z trudnościami w uczeniu się wynikającymi z problemów słuchowych i językowych wykazały, że ich wyniki w czytaniu poprawiły się dzięki terapii, która kładła nacisk na bodźce przedsionkowe, dotykowe i proprioceptywne, a także na planowanie motoryczne, nie obejmując jednocześnie bezpośredniej nauki języka.

Objawy zaburzeń przetwarzania słuchowego

Dziecko z zaburzeniami przetwarzania słuchowego może:

- ❑ odpowiadać na pytania w sposób niezborny,
- ❑ sprawiać wrażenie, że nie rozumie co się do niego mówi,
- ❑ mylić podobnie brzmiące słowa,
- ❑ mieć trudności z rozpoznawaniem głosów,
- ❑ mieć problem z dokładnym powtórzeniem słów lub zdań,
- ❑ źle wymawiać słowa lub mieć problem ze słowami wielosylabowymi,
- ❑ dobrze słyszeć w ciszy, ale gubić się w miejscach hałaśliwych,
- ❑ mieć trudność z określeniem, skąd dochodzą dźwięki,

Objawy zaburzeń przetwarzania słuchowego

Dziecko z zaburzeniami przetwarzania słuchowego może:

- ❑ mieć problem z jednoczesnym przyglądaniem się i słuchaniem,
- ❑ wyłączać się w trakcie zajęć grupowych,
- ❑ dziwnie odpowiadać na pytania, ponieważ źle je zrozumiało,
- ❑ przekrzywiać głowę w trakcie słuchania,
- ❑ mówić monotonnym lub donośnym głosem,
- ❑ sprawiać wrażenie wyczułonego na hałas i czasami słyszeć rzeczy, których nie słyszą inni,

Objawy zaburzeń przetwarzania słuchowego

Dziecko z zaburzeniami przetwarzania słuchowego może:

- ❑ nie potrafić skupić się na jednym głosie czy dźwięku w wyniku rozproszenia przez inne odgłosy,
- ❑ odczuwać dyskomfort, gdy słyszy głośne, nagłe, przenikliwe głosy lub odgłosy, które innym nie sprawiają podobnych trudności,
- ❑ mieć trudności z uważnym słuchaniem, rozumieniem czy zapamiętaniem tego co usłyszy lub przeczyta,
- ❑ źle rozumieć polecenia, prosić o powtórzenie i być w stanie wykonać tylko jedno czy dwa zadania z kilku,
- ❑ mieć trudności z wyrażeniem myśli w mowie i piśmie,
- ❑ mówić „nie na temat”,
- ❑ mieć trudności z poprawianiem słów, żeby być lepiej zrozumianym,

Objawy zaburzeń przetwarzania słuchowego

Dziecko z zaburzeniami przetwarzania słuchowego może:

- ❑ mieć wąski zakres słownictwa i korzystać z prostych struktur zdań (z ubogą gramatyką i składnią),
- ❑ mieć trudności z czytaniem na głos,
- ❑ mieć trudności z wymyślaniem rymujących się wyrazów i ze śpiewaniem do melodii,
- ❑ mówić i wystawiać się niewyraźnie,
- ❑ po okresach intensywnego wysiłku fizycznego mieć mniejsze trudności z mówieniem.

Jak pomóc dziecku z dysfunkcją zmysłu słuchu

Kiedy dziecko ma problem z interpretowaniem dźwięków pomóc może terapia mowy, terapia zajęciowa lub terapia oparta na integracji sensorycznej.

Dobre efekty przynoszą tzw. treningi słuchowe.

Źródło: forum.audio.com.pl

Treningi słuchowe

Metoda Tomatisa to stymulacja słuchowa z wykorzystaniem aparatury (tzw. „elektronicznego ucha”), przez którą podawany jest progresywnie filtrowany dźwięk.

Dobierany jest zwłaszcza materiał dźwiękowy bogaty w wysokie częstotliwości (np. muzyka klasyczna, głos matki, chorały gregoriańskie).

Tomatis jako pierwszy odkrył ważność stymulowania słuchu dźwiękami o wysokich częstotliwościach, które jego zdaniem pozytywnie zmieniają pracę mózgu, podczas gdy dźwiękom o niskich częstotliwościach (rock, rap) przypisywał wywoływanie efektu zmęczenia.

Trening słuchowy metodą Tomatisa może być prowadzony tylko przez wykwalifikowanych terapeutów, w warunkach klinicznych, z użyciem specjalistycznego sprzętu. Cały trening składa się z kilku faz: od bardzo intensywnego pobudzania dźwiękowego rozpoczynającego terapię, poprzez pierwszą fazę (ok. 60 godz. ćwiczeń rozłożonych na 15 dni), po fazę końcową (30 sesji) odbywającą się po 1-2 miesięcznej przerwie.

Treningi słuchowe

Trening Integracji Słuchowej Berarda to metoda elektronicznego filtrowania dźwięków z wykorzystaniem muzyki popularnej.

Specyficzną cechą tej metody jest przypadkowość, losowość zarówno odstępów pomiędzy elektronicznymi modulacjami częstotliwości dźwiękowych, jak i czasu ich trwania.

Berard uważał, że problemy z przetwarzaniem informacji słuchowej wynikają z nadwrażliwości kanału słuchowego.

Trening Integracji Słuchowej prowadzi się w wyspecjalizowanych klinikach. Do podawania stymulacji słuchowej używany jest sprzęt o nazwie Audiokinetron, którego ważnym elementem, podobnie jak w Metodzie Tomatisa są odpowiednie słuchawki.

Treningi słuchowe

Terapeutyczne Słuchanie polega na słuchaniu elektronicznie przetworzonych nagrań z płyt kompaktowych, ale sprzęt, z którego się korzysta nie jest stacjonarny i może być używany w różnych warunkach - w domu czy w szkole.

Kolejną innowacją w porównaniu z innymi metodami jest połączenie terapeutycznego słuchania (najczęściej codziennego) z terapią integracji sensorycznej - z naciskiem na stymulację przedsionkową oraz strategię ruchowo-posturalne. W rezultacie uzyskuje się wzajemne wzmacnianie się efektów obu modalności terapeutycznych.

Zwykle w krótszym czasie osiąga się cele terapeutyczne dotyczące modulacji danych sensorycznych, równowagi i percepcji ruchu, wzrasta celowa eksploracja otoczenia, chęć podejmowania zadań angażujących planowanie ruchowe i sekwencyjność, poprawiają się umiejętności społeczne i zdolności językowe.

Treningi słuchowe

Interaktywny Metronom to komputerowa wersja tradycyjnego muzycznego metronomu. Jego użycie w formie 15-godzinnego programu, po 3 sesje tygodniowo (rzadsze stosowanie nie dawało efektu), stanowi nową, obiecującą technikę terapeutyczną.

Ponadto badania kliniczne dowiodły, że ta forma terapii może być szczególnie pomocna dla osób mających trudności w planowaniu motorycznym, sekwencyjności, w przestrzenno-czasowej analizie struktur rytmicznych. Terapeuci zajęciowi mają świadomość, że te zdolności stanowią kluczowy czynnik rozwoju umiejętności praktycznych i wtórnie wpływają na funkcjonowanie społeczne i szkolne. Usprawniano je z wykorzystaniem klasycznych technik terapii integracji sensorycznej.

Bibliografia

A. Jean Ayres „Dziecko a integracja sensoryczna”, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2015

Carol Stock Kranowitz „Nie-zgrane dziecko w świecie gier i zabaw”, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2011

Violet F. Maas „Uczenie się przez zmysły”, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1998

Ewa Grzybowska „Przegląd informacji o tzw. treningach słuchowych”, <http://niegrzecznedzieci.org.pl/asperger/swiat-nauki/treningi-sluchowe-na-swiecie/>